

**PREGLED AKTIVNOSTI KOALICIJE NVO-SARADNJOM DO CILJA
(2006-2012)**

Uvod

U Podgorici je 25. maja 2006. godine registrovana i počela sa radom Koalicija NVO Saradnjom do cilja.

Podršku formiranju i radu (kampanji) Koalicije NVO-saradnjom do cilja dao je USAID/ORT.

Osnovni razlozi koji su motivisali osnivače Koalicije da se udruže i u saradnji sa drugim NVO pokrenu kampanju, leže u činjenicama da još uvijek nisu postojali sistemski/institucionalni mehanizmi saradnje NVO i Vlade Crne Gore, nije postojao adekvatan sistem finansijskih davanja nevladinim organizacijama iz javnih fondova (prvenstveno od strane Skupštine CG i fonda od igara na sreću), a unutar samog nevladinog sektora nije dovoljno usvojena programska i finansijska javnost rada.

Posljedice ovakvog stanja se ogledaju u nemogućnosti pravovremenog i značajnijeg uticaja nevladinih organizacija na proces donošenja odluka na državnom nivou, smanjene mogućnosti za održivost NVO koje svojim radom daju doprinos razvoju Crne Gore i zadovoljenju potreba građana, te nedovoljno dobar imidž nevladinih organizacija u zajednici.

Ciljevi Koalicije su bili:

- Unapređenje okvira za razvoj i rad nevladinog sektora u Crnoj Gori.
- Definisanje odnosa sa Vladom RCG, lokalnom upravom, Skupštinom RCG i privrednim subjektima.
- Poboljšanje programske i finansijske transparentnosti rada nevladinog sektora.

Ključni rezultati kampanje zbog kojih je formirana Koalicija su vezani za donošenje dokumenata na osnovu kojih će se stvoriti pretpostavke za definisanje kvalitetnijih mehanizama saradnje sa Vladom Crne Gore i poboljšanje programske i finansijske transparentnosti rada nevladinog sektora.

Koalicija NVO Saradnjom do cilja je planirala da izradi tri dokumenta i vodi kampanju za njihovo usvajanje:

- ❑ Strategija saradnje Vlade Crne Gore i NVO
- ❑ Kodeks NVO
- ❑ Struktura finansiranja NVO iz fondova javnog sektora

2006. godina

U septembru 2006. godine počelo je formiranje organizacione strukture za izradu Strategije saradnje Vlade i nevladinih organizacija, Kodeksa NVO i dokumenta posvećenog Strukturi finansiranja NVO iz fondova javnog sektora. Cilj je bio da se što više predstavnika članica Koalicije uključi u izradu ovih dokumenata. U izradi svakog od 3 pomenuta dokumeta, učestvovalo je po 5 predstavnika članica koalicije, podijeljenih u 3 radne grupe.

Proces izrade 3 dokumenta nosio je novu vrijednost koja se ogledala u viskom stepenu participacije nevladinih organizacija u kreiranju ovih dokumenata. Za potrebe procesa konsultacija sa nevladinim organizacijama koji je obavljen u svim opštinama, angažovani su lokalni koordinatori (lokalne nevladine organizacije).

Lokalni koordinatori bili su zaduženi za:

- Logističku pripremu sastanaka u procesu konsultacija sa lokalnim NVO (9 sastanaka, 3 sastanka po radnoj grupi),
- Širenje članstva Koalicije, pružanje informacija zainteresovanim NVO o Koaliciji,
- Vođenje zapisnika sa sastanaka sa lokalnim NVO.

Lokalni koordinatori

Andrijevića - nije predviđen

Bar - Regionalni centar za razvoj NVO

Berane - Civilne inicijative

Bijelo Polje - Dječiji savez

Budva - Feštađuni

Cetinje - Informaciono edukacioni centar

Danilovgrad - Otvorena škola

Herceg Novi - NVO Nada

Kolašin - Otvorena škola

Kotor - Eko centar Delfin

Mojkovac - Monigreni

Nikšić - Agro grupa

Plav - Plagus M

Plužine - nije predviđen

Pljevlja - Mreža NVO za afirmaciju evropskih integracionih procesa

Podgorica - Koalicija NVO-saradnjom do cilja

Rožaje - NVO Ikre

Tivat - Evropski dom

Ulcinj - Novi horizonti

Šavnik - NVO Opstanak

Žabljak - Razvojno kulturno informacioni centar "MOST"

U opštinama u kojima nije registrovan veći broj nevladinih organizacija, nijesu angažovani lokalni koordinatori, a za realizaciju aktivnosti u opštini Podgorica zaduženi su koordinator i asistent kampanje.

U ovoj godini izrađene su dvije verzije 3 dokumenta i održana 2 kruga konsultacija sa nevladinim organizacijama po opštinama.

Takođe, u organizaciji Instituta za medije održana je obuka za lokalne koordinate na temu „Odnosi s javnošću“ kako bi se unapredila znanja i vještine predstavnika Koalicije na lokalnom nivou.

2007. godina

Program Koalicije i u ovoj godini imao je za cilj unaprijeđenje ukupne političke i finansijske pozicije nevladinih organizacija, njihove pozicije u odnosu na Vladu, kao i da unaprijedi legitimitet i transparentnost unutar nevladinog sektora i percepciju javnosti u odnosu na NVO.

Koalicija NVO Saradnjom do cilja je u 2007. godini nastavila sa aktivnostima i radom na unaprijeđenju saradnje sa Vladom Crne Gore, usvajanju adekvatnog sistema finansiranja nevladinih organizacija iz fonda od igara na sreću i povećanju programske finansijske javnosti rada unutar samog nevladinog sektora kao i usvajanju Strategije saradnje Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija.

U januaru i februaru urađena je treća verzija tri dokumenta i održan treći krug konsultacija. Nakon prikupljenih komentara NVO pristupilo se izradi finalne verzije dokumenata koja je nakon elektronskih konsultacija sa članicama Koalicije, štampana u 400 primjeraka. Publikacija je podijeljena na Konferenciji koja je održana u martu 2007. godine.

Na ovaj način prvi korak Koalicije je uspješno realizovan i urađena su tri značajna dokumenta:

- Strategija saradnje Vlade Crne Gore i NVO
- Kodeks NVO
- Struktura finansiranja NVO iz fondova javnog sektora

Način izrade ovih dokumenata i učešće više stotina nevladinih organizacija u konsultacijama, jedan je od rijetkih primjera uključivanja korisnika koji je dobra praksa nevladinog sektora Crne Gore.

Ovi dokumenti odlikavaju potrebe NVO u pojedinim oblastima. Nakon izrade, dokumenti Strategija saradnje Vlade i NVO i Struktura finansiranja NVO iz fondova javnog sektora ponuđeni su državnim institucijama u čijoj nadležnosti je njihovo usvajanje.

Nacionalna Konferencija nevladinih organizacija u organizaciji Koalicije održana je **29. marta 2007. godine**. Na Konferenciji su usvojeni (od strane članica Koalicije) sva tri dokumenta kao buduća platforma za pregovore, lobiranje, vođenje kampanje u cilju usvajanja dokumenata od strane Vlade (Strategija saradnje Vlade i NVO), Ministarstva finansija (izmjene Uredbe o raspodjeli prihoda od igara na sreću), Skupštine CG (Komisija za raspodjelu sredstava za NVO). Na konferenciji su učestvovali NVO članice Koalicije, predstavnici međunarodnih organizacija, predstavnici nevladinih organizacija iz regiona, ambasadori zemalja EU i regiona, predstavnici Skupštine, Vlade i institucija javnog sektora.

Koalicija je nakon Konferencije započela proces lobiranja, medijskog pritiska na Vladu da formira svoju Komisiju za izradu Strategije saradnje Vlade i NVO i za formiranje Komisije Ministarstva finansija za izmjene Uredbe o raspodjeli prihoda od igara na sreću. Takođe, preduzete su i aktivnosti u cilju unapređenja procedure za raspodjelu sredstava NVO od strane Skupštine Crne Gore.

Predstavnici Koalicije koji su učestvovali i koordinirali rad dvije radne grupe (za izradu Strategije za saradnju Vlade i NVO, i Strukture finansiranja NVO iz javnih fondova) održali su više sastanaka sa predstavnicima javnog sektora u cilju predstavljanja argumenata koji idu u prilog usvajanja prijedloga Koalicije od strane nadležnih državnih institucija.

Strategija

Kao rezultat aktivnosti Koalicije, Vlada Crne Gore u junu 2007 godine formirala je radnu grupu za izradu Prijedloga Strategije saradnje Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija. U radnoj grupi učestvovao je predstavnici Koalicije.

Strategija koja je urađena od strane vladine Radne grupe skoro u cjelosti se poklapala sa dokumentom koji je pripremila Koalicija.

Kodeks NVO

Radna grupa koja je radila na Kodesku NVO pripremila je Pravilnik o radu Samoregulatornog tjela NVO i Poslovnik o radu Skupštine Kodeksa NVO. Na **Skupštini Koalicije održanoj 19.10.2007. godine**, formirano je Samoregulatorno tijelo za implemetaciju Kodeksa ponašanja NVO kao i Skupština Kodeksa.

Do kraja realizacije proketnih aktivnosti, 136 organizacija članica Koalicije je potpisalo Kodeks ponašanja. Skupštini je prisustvovalo preko 200 organizacija članica Koalicije kao i predstavnici USAID/ORT-a.

Održano je ukupno 15 sastanaka sa predstavnicima Vlade i Skupštine Crne Gore, od toga 6 mjesečnih sastanaka sa Nacionalnim koordinatorom za saradnju sa nevladinim organizacijama, 4 sastanka sa sekretarom Skupštine Crne Gore i 5 sastanaka sa pomoćnikom Ministra finansija.

Okrugli sto o izmjenama Zakona o radu u dijelu uređenja volonterskog rada na kom je usvojen Nacrt zakonskih rješenja Koalicije je održan u junu 2007. godine.

Pokrenute su 4 zakonske inicijative:

- Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o NVO – koji je usvojen u novembru 2007. godine od strane Skupštine Crne Gore
- Predlog Zakona o transparentnosti donošenja javnih politika – akcija prikupljanja potpisa je trajala do samog kraja realizacije projektnih aktivnosti. Prikupljeno je 6100 potpisa građana i inicijativa je predata svim poslaničkim klubovima,
- Odluka o formiranju i radu Komisije za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama,
- Pravilnik o raspodjeli sredstava iz prihoda od igara na sreću – Uredba o raspodjeli sredstava iz prihoda od igara na sreću donešena je u martu 2008. godine.

Adresar nevladinih organizacija članica Koalicije i potpisnica Kodeksa ponašanja je odštampan u 500 primjeraka, a izrađen je i model baze podataka o NVO koja sadrži podatke o referencama NVO u različitim poljima djelovanja u skladu sa odborima Skupštine Crne Gore. Baza podataka predata na korištenje Skupštini Crne Gore a stavljena je u funkciju od strane Skupštine u 2009 godini.

Web sajt Koalicije je redizajniran i na njemu su se nalazili svi podaci o dosadašnjim inicijativama Koalicije sa programskim i finansijskim izvještajima o radu.

2008. godina

Koalicija je u ovoj godini nastavila da lobira i učestvuje u izradi dokumenata koji su važni za dalji rad i razvoj NVO u Crnoj Gori. Predstavnik Koalicije učestvovao je u radu Radne grupe za izradu Strategije saradnje Vlade i NVO koja je upućena Vladi na usvajanje u oktobru 2008. godine. Startegija saradnje Vlade i nevladinih organizacija konačno je usvojena u januaru 2009. godine.

Uredba

U februaru 2008. godine je održan okrugli sto o izmjenama Pravilnika o raspodjeli sredstava iz fonda od igara na sreću na kom je usvojen Nacrt Pravilnika Koalicije.

Prijedlozi Koalicije su prihvaćeni u okviru izrade nove Uredbe za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću a Koalicija je predložila dva svoja predstavnika za Komisiju koja je vršila raspodjelu fonda od igara na sreću.

Nakon dobrih rezultata koji se odnose na ostvarenje ciljeva Koalicije na državnom nivou, Upravni odbor je odlučio da se Koalicija angažuje više na lokalnom nivou na polju transparentnosti rada lokalnih samouprava.

U ovoj godini realizovan je u sardnji sa USAID/ORT projekat „Čiste ruke u politici“. Ovim projektom Kolacija je željela da mobiliše građane i ohrabri odbornike i lokalne službenike da podrže građanske inicijative ili peticije. Podsticanje građanskog aktivizma i približavanje problemima zajednice bili su motiv da se uzme učešće u ovom projektu. Lokalizacija aktivnosti Koalicije može doprinijeti da se poveća uticaj NVO u zajednici i lakše dogode promjene na kojima Koalicija insistira.

Upravni odbor je pozvao članice Koalicije da se prijave za učešće u projektu i saopštio kriterijume na osnovu kojih će se donijeti odluka u kojih 5 opština će se realizovati projekat i kojih 5 NVO će realizovati planirane aktivnosti.

Kriterijumi za izbor organizacije:

- Član Koalicije NVO Saradnjom do cilja
- Iskustvo u borbi protiv korupcije i/ili u radu na reformi lokalne samouprave;
- Aktivizam u zajednici;
- Visina i struktura budžeta za 2007;
- Broj zapošljenih;
- Prostor i tehnička opremljenost.

Na javni poziv za učešće u realizaciji pilot projekta „ Čiste ruke u politici“ prijavilo se 7 NVO, članica Koalicije NVO-saradnjom do cilja.

Upravni Odbor Koalicije je na sastanku održanom 30.05.08. donio odluku o nevladinim organizacijama koje će učestvovati u realizaciji pilot projekta „ Čiste ruke u politici“. Za angažovanje u projektnim aktivnostima izabrane su sljedeće organizacije:

NVO Bonum- opština Pljevlja

NVO Bjelopoljski demokratski centar- opština Bijelo Polje

NVO Alfa centar- opština Nikšić

NVO NADA- opština Herceg Novi

NVO Novi horizonti- opština Ulcinj

Aktivnosti realizovane u okviru ovog projekta koji je trajao od maja 2008. do februara 2009. godine bile su:

- **Treninzi za lokalne partnerske NVO**

Ova aktivnost će biti organizovana kao trening za lokalne partnerske NVO na temu efektivnog učešća građana u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou. Lokalni koordinatori su učestvovali na dvodnevnom treningu. Mehanizmi za građansku participaciju i participaciju NVO, kao i neki propisi koji predviđaju učešće u procesu donošenja odluka bili su predstavljeni prvog dana treninga. To su: građanska inicijativa, građanski zborovi, referendum u lokalnoj zajednici, opštinski referendum, žalbe... Takođe, učesnici su upoznati sa nedostacima nekih propisa čije se usvajanje može inicirati tokom projekta u formi građanske inicijative. Učesnici su ovladali tehnikom popunjavanja formi određenih mehanizama učešća građana. Drugi dio treninga bio je posvećen pripremi detaljnog plana projektnih aktivnosti i određivanja kriterijuma za pružanje podrške građanskim inicijativama u 5 odabranih opština. Odabrae teme bile su sistemskog karaktera, a ne individualne inicijative, npr. problemi povezani sa korupcijom. Trening je održan u prostorijama Koalicije u Podgorici, a vodili su ga koordinator i asistent projekta.

- **Priprema promotivnog materijala za građane**

Nakon definisanja kriterijuma za izbor tema koje mogu biti podržane lokalnim inicijativama, pripremljen je promotivni material za informisanje građana o projektu i mogućnostima za aktivno učešće u inicijativama. Materijala je štampan u 10 000 primjeraka u distribuiranj je po opštinama.

- **Podrška lokalnim građanskim inicijativama**

U 5 opština organizovana je stalna podrška lokalnim građanskim inicijativama na temu antikorupcije i transparentnosti rada lokalnih samouprava. U kancelarijama lokalnih partnerskih NVO građani su mogli da dobiju informacije o projektu i inicijativama koje treba da se pokrenu u skladu sa definisanim kriterijumima, a za postizanje ciljeva projekta. Koordinator iz 5 partnerskih NVO su bili u obavezi da prikupe informacije i dostave izvještaj kako bi se kompletirali svi neophodni detalji i pripremila odgovarajuća građanska inicijativa. Koordinator iz 5 partnerskih NVO bili su dostupni u svojim kancelarijama u periodu od 10h-15h u toku 8 mjeseci trajanja projekta.

- **Kreiranje zajedničke platforme i priprema Akcionog plana za njenu realizaciju**

Ova aktivnost predviđala je 5 sastanaka sa svim lokalnim NVOima i građanima koji su zainteresovani za aktivnosti projekta koje će se sprovoditi. Na ovim sastancima su kreirane zajedničke platforme za povećanje transparentnosti rada lokalnih samouprava. Glavni problemi (u svakoj opštini) povezani sa korupcijom su prepoznati i predložene su inicijative usmjerene na rješavanje tih problema.

Za svih 5 opština urađen je Akcioni plan za realizaciju platforme.

Građanske inicijative pokrenute u opštinama

Opština	Cilj inicijative 1	Cilj inicijative 2
Bijelo Polje	<p>Usvajanje izmjena i dopuna Odluke o načinu i postupku učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova, kojom je smanjeno učešće građana u odlučivanju na lokalnom nivou. Inicijativa se pokreće u cilju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvođenja obaveze objavljivanja ugovora koje opština, po bilo kom osnovu, sklapa sa fizičkim i pravnim licima • sprovođenja javne rasprave o godišnjem <i>izvještaju o radu i ostvarivanju funkcija lokalne samouprave</i>, koji Predsjednik opštine podnosi Skupštini 	<p>Usvajanje izmjena i dopuna Odluke o budžetu opštine Bijelo Polje, kojom je smanjen nadzor građana nad primanjima i izdacima opštine. Inicijativa se pokreće u cilju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • objavljivanja polugodišnjeg izvještaja o realizaciji budžeta i investicionih planova na website-u opštine, kako bi se povećao nadzor građana nad primanjima i izdacima lokalne uprave
Pljevlja	<p>Usvajanje izmjena i dopuna Odluke o načinu i postupku učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova, kojom je smanjeno učešće građana u odlučivanju na lokalnom nivou. Inicijativa se pokreće u cilju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvođenja obaveze objavljivanja ugovora koje opština, po bilo kom osnovu, sklapa sa fizičkim i pravnim licima • sprovođenja javne rasprave o godišnjem <i>izvještaju o radu i ostvarivanju funkcija lokalne samouprave</i>, koji Predsjednik opštine podnosi Skupštini 	<p>Donošenje izmjena i dopuna Odluke o budžetu opštine Pljevlja u cilju objavljivanja polugodišnjeg izvještaja o realizaciji budžeta i investicionih planova na website-u opštine, kako bi se povećao nadzor građana nad primanjima i izdacima lokalne uprave</p>
Nikšić	Usvajanje izmjena i dopuna	Donošenje izmjena i dopuna

	<p>Odluke o načinu i postupku učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova, kojom je smanjeno učešće građana u odlučivanju na lokalnom nivou. Inicijativa se pokreće u cilju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvođenja obaveze objavljivanja ugovora koje opština, po bilo kom osnovu, sklapa sa fizičkim i pravnim licima • sprovođenja javne rasprave o godišnjem <i>izvještaju o radu i ostvarivanju funkcija lokalne samouprave</i>, koji Predsjednik opštine podnosi Skupštini 	<p>Odluke o budžetu opštine Nikšić u cilju objavljivanja polugodišnjeg izvještaja o realizaciji budžeta i investicionih planova na website-u opštine, kako bi se povećao nadzor građana nad primanjima i izdacima lokalne uprave</p>
Herceg Novi	<p>Usvajanje izmjena i dopuna Statuta opštine Herceg Novi. Inicijativa se pokreće u cilju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvođenje obaveze Predsjednika opštine da organizuje sastanke sa građanima, jednom mjesečno 	<p>Donošenje izmjena i dopuna Odluke o budžetu opštine Herceg Novi u cilju objavljivanja polugodišnjeg izvještaja o realizaciji budžeta i investicionih planova na website-u opštine, kako bi se povećao nadzor građana nad primanjima i izdacima lokalne uprave</p>
Ulcinj	<p>Usvajanje izmjena i dopuna Odluke o načinu i postupku učešću lokalnog stanovništva u vršenju javnih poslova, kojom je smanjeno učešće građana u odlučivanju na lokalnom nivou. Inicijativa se pokreće u cilju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uvođenja obaveze objavljivanja ugovora koje opština, po bilo kom osnovu, sklapa sa fizičkim i pravnim licima <p>sprovođenja javne rasprave o godišnjem <i>izvještaju o radu i</i></p>	<p>Donošenje izmjena i dopuna Odluke o budžetu opštine Ulcinj u cilju objavljivanja polugodišnjeg izvještaja o realizaciji budžeta i investicionih planova na website-u opštine, kako bi se povećao nadzor građana nad primanjima i izdacima lokalne uprave</p>

	<i>ostvarivanju funkcija lokalne samouprave, koji Predsjednik opštine podnosi Skupštini</i>	
--	---	--

- **Promocija i unaprijeđenje zajedničke platforme**

Tokom ove aktivnosti održani su skupovi sa građanima i lokalnim NVO u svakoj opštini. Prikupljanje potpisa za pokretanje inicijativa sprovedeno je u svim opštinama u skladu sa Akcionim planom:

Niksic- 1180

Bijelo Polje- 1200

Pljevlja- 540

Herceg Novi- 500

Ulcinj- 520

Nakon prikupljanja potpisa, inicijative su dostavljene kompetentnim tijelima lokalne samouprave. Održani su sastanci sa odgovornim predstavnicima lokalnih samouprava na kojima su pored lokalnih koordinatora učestvovali i predstavnici građana.

KOALICIJA NVO „SARADNJOM DO CILJA“ PREZENTOVALA REZULTATE ANTIKORUPATIVNOG PROJEKTA U PET OPŠTINA

Грађани питају гдје су паре

• У свих пет општина, Улцињ, Херцег Нови, Никшић, Бијело Поље и Пљевља, грађани траже увид у реализацију буџета

Корупција у Црној Гори не подрива само само мито, злоупотребу службеног положаја и друге „популарне“ коруптивне радње, како се изјачише мисли, већ и свако поступање надлежних органа од којег грађани немају користи, поручио је председник УО Коалиције НВО Сарадњом до циља Горан Ђуровић. Он сматра да је корупција заступљена свуда гдје надлежни органи не раде свој посао на прави начин и објашњава да је то разлог покретања иницијатива у Никшићу, Бијелом Пољу, Пљевљима, Херцег Новом и Улцињу у оквиру пројекта „Друштво без корупције“.

Ђуровић је јуче позвао грађане да дају подршку НВО сектору и активно се укључе у заједничке активности на смањивању корупције и повећању транспарентности рада органа локалне самоуправе.

У складу бројних активности пројекта организовали смо састанак са грађанима, утадили заједнички план за покретање иницијатива за измјену или доношење аката којима ће се постепено повећати јавност рада локалних самоуправа и боље учешће становништва и НВО у доношењу одлука – казао је Ђуровић на конференцији за новинаре на којој су представљени досадашњи резултати антикоруптивног пројекта Коалиције.

Координатор пројекта Ана Новковић објашњава да су у свим општинама грађани исказали

потребу да остваре увид у реализацију општинског буџета, па је то била главна грађанска иницијатива за коју је Коалиција прикупљала потписе.

Циљ иницијативе је објављивање полугодишњег извјештаја о реализацији средстава из буџета на интернет сајту општине, како би грађани могли да врше надзор над приманима и издацима локалне управе. Грађани су били заинтересовани и за измјене и допуне Одлуке о учешћу грађана у доношењу одлука, али и за објављивање уговора које општине склапају са физичким или правним лицима. Све ове иницијативе ће бити предале надлежним законским органима, а крајњи циљ је измјена или допуна postojećih општинских аката како би грађани имали бољи увид на шта се троше њихов новац – наводи Новковић.

Она истиче да се у Херцег Новом прикупљају потписи за измјену општинског Статута, у циљу увођења обавезе за пред-

Отпор у току реализације

Одговарајући на питања новинара да ли су локалне власти пет општина у којима је спроведен пројекат пружили отпор, директор НВО Бонум из Пљевља Руждија Струјић одговара да се то тек очекује.

Колико ће издржати бити вољни да реализују грађанске иницијативе, усвоја измјене и допуне аката, објашњају податке на веб сајту, тек ћемо видети – објашњава Струјић.

У Коалицији наглашавају да свих пет општина није уврштено у кампању јер имају већи степен корупције него друге, већ због тога што су имали добре партнере у тим градовима.

Није исто постојао резултат на југу и на сјеверу. На југу ствари мало теже иду, вјероватно због тога што има више новца, већа комуникације и страха, а могуће и више корупције на локалном нивоу – закључују из Коалиције.

Пројекат „Друштво без корупције“ подржала је Америчка агенција за међународни развој (УСАИД) са 70.000 долара, а очекује се да ће до краја априла резултирати општинским акционим плановима за борбу против корупције.

Т.Р.

Мугоша не да виркање у буџет

На наше питање када ће оличан пројекат бити реализован у Главној граду, Ђуровић одговара да је „Општина Подгорица већ одбила једну иницијативу која се односила на буџет“.

У току је припрема локалног акционог плана за борбу против корупције којим ће неке одлуке, на којима инсистирају НВО, бити обавезни. Питање је хоћемо ли за то прикупљати потписе грађана или ће подгоричке власти схватити значај и увести иницијативе НВО – наводи Ђуровић.

Dan, 04.03.108

• Evaluacija preduzetih aktivnosti

У 5 општина су на крају пројекта одржани састанци са грађанима и невладиним организацијама како би се оцијениле реализоване активности и договорили сlijedeći кораци. Грађани су исказали задовољство покренутим иницијативама и исказали спремност за наставак акција.

У овој години реализован је и пројекат „Transparentnost u nevladinih organizacija – Izrada godišnjeg izvještaja nevladinih organizacija potpisnica Kodeksa“ кој је финансијски подржао FOSI-Представништво Црне Горе.

Ову публикацију у име Коалиције реализовао је Центар за мониторинг (CEMI). Ово је прва публикација ове врсте у Црној Гори у оквиру које су се нашли финансијски извјештаји невладиних организација потписника Kodeksa.

2009. godina

U 2009. godini nastavljene su projektne aktivnosti iz prethodne godine posvećene suzbijanju korupcije na lokalnom nivou.

Specifični ciljevi bili su.

1. Povećano učešće građana u nadzoru primjene lokalnih akcionih planova za borbu protiv korupcije
2. Unaprijeđeni kapaciteti lokalnih NVO-a za monitoring primjene lokalnih akcionih planova za borbu protiv korupcije
3. Povećana transparentnost u radu lokalnih samouprava od najnižeg nivoa, mjesnih zajednica, pomoću građanskih inicijativa

Realizacija projekta nastavljena je u istim opštinama kao i u prethodnoj godini: Pljevlja, Bijelo Polje, Nikšić, Ulcinj i Herceg Novi. Iste organizacije, članice Koalicije, realizovale su ovaj projekat.

Ključne aktivnosti realizovane tokom ovog projekta koji je trajao od aprila 2009. godine do februara 2010. godine bile su:

- **Održavanje sastanka sa projektnim timom**

Tokom prvog mjeseca realizacije projekta održan je sastanak sa projektnim timom kojeg su sačinjavali partneri iz 5 opština (koordinator i asistent za svaku od njih) u kojima su se aktivnosti projekta sprovodile. Koalicija je odabrala ove opštine zbog sličnih aktivnosti koji su ranije u njima sprovedene. Lokalni akcioni planovi za borbu protiv korupcije (usvojeni u Pljevljima i Nikšiću akasnije i u drugim opštinama) bili su predmet interesovanja Koalicije. Osim ovog, lokalni koordinatori i asistenti su predložili 4 mjesne zajednice iz ovih 5 opština u kojima su se sprovele ključne aktivnosti projekta. Na sastanku je razvijen akcioni plan sprovođenja projekta.

- **Formiranje radne grupe i nadgledanje sprovođenja Akcionih planova za borbu protiv korupcije**

Lokalni koordinatori bili su zaduženi za formiranje radne grupe za nadgledanje lokalnih akcionih antikorupcijskih planova. Oni su također odredili članove ovog tijela iz svojih opština koji ispunjavaju određene kriterijume. Radne grupe su sastavljene od 4 člana iz svake opštine: lokalni koordinator, lokalni asistent, predstavnik lokalnih medija i jedan „običan“ građanin. Nakon formiranja grupa, lokalni koordinatori su vršili stalno nadgledanje lokalnih akcionih antikorupcijskih planova. Kao rezultat nadgledanja, koordinatori su pripremali izveštaje o realizaciji ovih planova. U tu svrhu, održana su dva sastanka radne grupe na kojima su razmotreni izveštaji i pripremljene finalne verzije. Izveštaji su pripremani kvartalno i dostavljeni su Koaliciji na uvid.

- **Informativni sastanak sa lokalnim NVO-ima**

Lokalni koordinatori su organizovali informativne sastanke sa predstavnicima lokalnih NVO-a u njihovim opštinama. Na sastancima su predstavljani lokalni akcioni planovi za borbu protiv korupcije i mehanizmi za učešće građana u vršenju javnih poslova, što je unaprijedilo njihovo znanje o pomenutim aktima i procedurama.

- **Promotivni materijali za građane**

Nakon što su definisali Akcioni plan, pripremljen je promotivni materijal. Lifleti je sadržao informacije o projektu i njegovim ciljevima, kao i mehanizmima za učešće građana u vršenju javnih poslova.

- **Sastanci sa građanima u 4 mjesne zajednice za svaku opštinu**

U svakoj opštini su određene 4 mjesne zajednice gdje su održavani sastanci sa građanima. Jedini kriterijum pri određivanju je bio da bar jedna mjesna zajednica bude iz ruralnog područja opštine. Lokalni kordinatori su organizovali tri kruga sastanaka. Glavni cilj ovih sastanaka bio je da se nparavi inicijativa ili građanska inicijativa za probleme koji su građani odredili kao bitne. Upravo je jedna od lekcija koje su naucene u prethodnoj kampanji bila da su građani veoma zainteresovani da stvaraju inicijative o problemima koji nisu direktno povezani sa korupcijom ali koji zaista utiču na ogroman broj ljudi. Tako je, u okviru kampanji realizovane u 2009. godini, Koalicija odlučila da podrži predloge građana za inicijative.

Na prvom sastanku, predstavnici Koalicije i lokalni koordinatori su informisali građane o svrsi projekta i glavnim aktivnostima. Nakon toga, predstavnici Koalicije su pozvali građane da predstave neke od glavnih problema u njihovim zajednicama kojima je pogodjen veliki broj ljudi. Oni su takodje predložili prioritete u okviru liste problema, koji su po njihovom mišljenju najbitniji za rješavanje.

Između prvog i drugog kruga sastanka, lokalni koordinatori su bili zaduženi da detaljno istraže listu problema. Na drugom sastanku u mjesnoj zajednici, lokalni koordinatori su predstavili građanima listu problema koju su proučili, a koji mogu biti teme njihovih inicijativa. Na ovom sastanku, građani su se saglasili oko jednog problema koga su izdvojili kao najbitnijeg i koji je ujedno bio i tema njihove prve inicijative.

Između drugog i trećeg sastanka, lokalni koordinatori i asistenti su zajedno sa građanima podnijeli inicijative lokalnim vlastima.

Na trećem sastanku, predstavnici Koalicije su upoznali građane sa postupcima sprovođenja njihovih inicijativa. Građani su obavještavani o odgovoru na njihovu inicijativu. U slučajevima kada lokalni organi nisu odgovorili na inicijativu, predstavnici Koalicije su predložili građanima da pripreme i podnesu građansku žalbu. Isti proces je sproveden za drugu i treću inicijativu.

Do kraja realizacije projekta osrtvoreni su sledeći rezultati:

- 7 inicijativa u svakoj od 5 opština je pripremljeno, nakon toga su prikupljeni su potpisi a inicijative podnijete lokalnim vlastima
- Urađeno je 15 izvještaja radnih grupa o implementaciji lokalnog antikorupcijskog plana (3 izvestaja u svakoj opštini)

Inicijative su se dominantno odnosile na infrastrukturne probleme građana u mjesnim zajednicama. Na 4 inicijative (27%) dobijen je pozitivan odgovor od strane opština i problemi građana su riješeni.

U ovoj godini Koalicija je učestvovala u izradi nove Uredbe o raspodijeli dijela prihoda od igara na sreću i uspjela da poboljša pojedine segmente ovog dokumenta.

2010. godina

U ovoj godini nije bilo projekata koji su realizovani. Najveći dio zahtjeva Koalicije iz prethodnog perioda je ostvaren. Strategija saradnje Vlade i nevladinih organizacija tj akcioni plan za njenu realizaciju se implementirao. Formiran je Savjet za saradnju Vlade i NVO uz učešće predstavnika NVO na paritetnoj osnovi. Na osnovu Strategije pojedina ministarstva su potpisala Sporazume/Memorandume o saradnji sa sektorskim NVO. Takođe, pojedina ministarstva su na inicijativu Koalicije donijela Uputstva za uključivanje predstavnika NVO u tijela koja formiraju što je unaprijedilo proceduru popunjavanja raznih radnih grupa i drugih tijela u kojima su predstavnici NVO participirali.

U ovoj godini najveći naponi Koalicije bili su usmjereni na poboljšanje procesa finansiranja NVO iz javnih fondova a posebno iz fonda od igara na sreću. Svake godine ponavlja se ista praksa kašnjenja, kako sa objavljivanjem konkursa, tako i sa raspodjelom, što za posljedicu ima da korisnici sredstva dobiju pred kraj godine. Ovu lošu praksu pokušali smo promijeniti obraćajući se javnosti ali i predsjedniku tadašnje Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću kao i ministarstvu finansija. Takođe, Koalicija je reagovala i na nedostatke u primjeni Uredbe koji se tiču objavljivanja odobrenih projekata na web sajtu, odobravanje iznosa manjih od 60% od traženih sredstava, prekoračenja odobrenih sredstava u pojedinim kategorijama, odsustva praćenja realizacije projekata.

Koalicija je povodom ovog fonda izdala 5 saopštenja i održala jednu konferenciju za medije. Takođe, u decembru 2010 godine upućeno je pismo tadašnjem predsjedniku Vlade da se u sastav nove Komisije ne imenuje dotadašnji predsjednik koji je bio najodgovorniji za kontinuirano kršenje Uredbe.

U 2010. Godini na osnovu odluke Vlade Crne Gore, a na osnovu Strategije, formirana je Radna grupa za izradu Analize zakonskog okvira za rad nevladinih organizacija i Analize finansiranja nevladinih organizacija. Koalicija NVO-saradnjom do cilja učestvovala je u Radnoj grupi preko predstavnika Centra za razvoj nevladinih organizacija (Upravni odbor je donio odluku da Koaliciju u Radnoj grupi predstavlja CRNVO).

2011. godina

U januaru 2011. godine Koalicija NVO-saradnjom do cilja, nakon usvajanja od strane Upravnog odbora, uputila je *Prijedlog dopuna Akcionog plana za praćenje sprovođenja preporuka iz mišljenja Evropske komisije (indikatora saradnje Vlade Vrne Gore i nevladinih organizacija)* Vladi Crne Gore, Skupštini Crne Gore, Kancelariji za saradnju sa nevladinim organizacijama, jedinicama lokalnih samouprava, Zajednici opština Crne Gore, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Evropskoj komisiji i javnosti.

Evropska komisija uručila je Vladi Crne Gore 11. novembra 2010. godine spisak prioriteta čije ispunjenje je uslov utvrđivanja početka pregovora o članstvu Crne Gore u Evropsku uniju.

Jedan od sedam prioriteta odosi se na poboljšanje saradnje javnog sektora sa nevladinim organizacijama.

U cilju olakšavanja ispunjenja ovog prioriteta „Koalicija nevladinih organizacija-saradnjom do cilja“ predložila je listu mjerljivih indikatora na osnovu kojih se može utvrditi stepen ostvarenja ovog prioriteta. Lista predloženih prioriteta je u najvećoj mjeri uvrštena u Akcioni plan.

Predstavnik Koalicije učestvovao je u izradi novog Zakona o nevladinim organizacijama koji je usvojen u julu 2011. godine. Radna grupa koja je radila Analizu zakonodavnog okvira za rad NVO i Analizu finansiranja NVO iz javnih fondova nastavila je sa radom i na Zakonu o NVO pa je i predstavnik Koalicije, uz saglasnost Upravnog odbora, nastavio da participira u toj Radnoj grupi.

Tokom ove godine nije bilo projekata koji su podržani od nekog donatora a aktivnosti su bile usmjerene na poboljšanje procesa finansiranja NVO iz javnih fondova.

U saradnji sa Ministarstvom finansija urađena je nova Uredba o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću. Najznačajnija novina u ovom aktu donisla se na povećanje broja predstavnika NVO u sastavu Komisije.

Raspodjela sredstava iz fonda od igara na sreću u ovoj godini sprovedena je uz kršenje Uredbe u pojedinim slučajevima (značajna odstupanja u odnosu tražena i odobrena sredstva, pojedini projekti koji se finansiraju iz EU fondova nisu podržani, pojedini projekti su odbačeni iako su imali neophodnu dokumentaciju).

U septembru 2011. godine Koalicija je uputila Incijativu Ministarstvu finansija povodom Zakona o izmjenama i dopunama zakona o igrama na sreću. U Nacrtu ovog akta bilo je predviđeno je brisanje odredbi kojima se reguliše pitanje finansiranja programa NVO i drugih neprofitnih organizacija. Predložili smo da se član 11 Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama zakona o igrama na sreću briše i zadrži postojeće stanje. Ministarstvo finansija prihvatilo je incijativu Koalicije.

U novembru 2011. godine uputili smo Incijativu svim poslaničkim klubovima da se u Budžetu Crne Gore za 2012. godinu uvećaju sredstva za 2,2 miliona u odnosu na planirana Prijedlogom Budžeta. Povod za ovu incijativu bio je što su planirana sredstva u 2012. godini za raspodjelu NVO za 50% manja u odnosu na 2010. godinu kao i pogrešna primjena Zakona o igrama na sreću jer su sredstva za 1,3 miliona eura manja u odnosu na zakonsku obavezu (60% od koncesionih prihoda od igara na sreću opredjeljuje za programe organizacija).

Upravni odbor je nastavio da zastupa inicijativu Koalicije koja je definisana u strateškom dokumentu „Struktura finansiranja NVO iz javnih fondova“ (usvojenom 2007 godine) a kojim se zahtijeva da se namjanje 1% od tekućeg budžeta Crne Gore opredijeli za finansiranje NVO. Iako Vlada i Skupština Crne Gore nisu prihvatili inicijativu Koalicije prilikom usvajanja novog Zakona o NVO, komunikacija je nastavljena po ovom pitanju sa nosiocima izvršne i zakonodavne vlasti.

U decembru 2011. godine obratili smo se Zajednici opština Crne Gore povodom informacija koje smo dobili od kolega iz nevladinih organizacija a koje govore o mogućem nerazumjevanju pojedinih odredbi novog Zakona o nevladinim organizacijama od strane odgovornih lica u jedinicama lokalnih samouprava.

Najodgovorniji predstavnici pojedinih opština su ideju o takozvanoj centralizaciji finansiranja NVO na nacionalnom nivou shvatili kao ukidanje obaveza za opštine u dijelu koji se odnosi na finansiranje nevladinih organizacija.

S tim u vezi želimo ukazali smo na činjenicu da se samo Zakonom o lokalnoj samoupravi može ukinuti ili stvoriti obaveza (mogućnost) finansiranja nevladinih organizacija na lokalnom nivou.

Zamolili smo Zajednicu opština da u periodu javne rasprave o budžetima jedinica lokalne samouprave, uputi svim predsjednicima opština i gradonačelnicima Prijestonice i Glavnog grada jasnu informaciju da Zakon o nevladinim organizacijama nije ništa promijenio u odnosu na finansiranje projekata nevladinih organizacija na lokalnom nivou.